

ПЕРСЕЙ

УБИЕЦЪТЪ НА МЕДУЗА-ГОРГОНА
отъ Чарлс Кингсли

Преведенъ отъ английски: Рачо Стояновъ
(Продължение отъ миналия брой)

— Кажете ми въ коя страна се намиратъ азъ, клетата, и между какви хора съмъ попаднала. А той отвърна:

— Тоя островъ се нарича Се-рифосъ и азъ съмъ елиня и живя тукъ. Азъ съмъ братъ на царъ Полидектесъ и хората ме наричатъ Диктисъ мрежаръ, понеже азъ ловя риба на бръга.

Тогава Данае колѣничко предъ него, прегърна краката му и извика:

— О, господарю, имай милостъ къмъ една царска дъщеря и това мое дете, което не е обикновено дете. Азъ нѣма да ти бѣда тежестъ; но остави ме да живя въ къщата ти като слугиня, понеже азъ мога да тъка и да вежа най-добре отъ всички девойки въ нашата страна.

Но Диктисъ я спрѣ, вдигна я да стане и рече:

— Дъще, старъ съмъ вече, коситѣ ми посивѣха, а нѣмамъ деца, които да веселятъ къщата ми. Ела въ моя домъ и ще бждешъ дъщеря на мене и на жена ми, а това дете ще бжде наше внуце.

Така Данае бѣ утешена и отиде въ дома на добрия рибаръ Диктисъ и бѣше дъщеря за него и за жена му, докато се измениха петнадесетъ години.

III. Богинята на неговия сънъ

Изтекоха петнадесетъ години и малкото дете порасна и стана снаженъ момъкъ и морякъ и много пъти пътува по търговия изъ островитѣ наоколо. Майка му го наричаше Персей, но цѣлиятъ народъ на острова казваше, че той не е синъ на Персей, а синъ на Зейса, царя на безсмъртнитѣ. Защото, макаръ да бѣ само на петнадесетъ години, той бѣ съ една глава повисокъ отъ всѣки човѣкъ на острова; освенъ това той бѣ най-изкусния отъ всички въ тичане, въ борба и боксиране, въ хвърляне на дискъ и копие, и въ гребане, и въ свирене на арфа и въ всичко, що подобава на единъ човѣкъ да върши. Той бѣ храбръ и справедливъ, благороденъ и вежливъ, понеже стариятъ добръ Диктисъ бѣше го добре възпиталъ; и добре бѣ за Персея, че бѣ добре възпитанъ. Защо-

то сега Данае и нейния синъ изпаднаха въ голѣма бѣда, та Персей имаше нужда отъ цѣлата си мъдростъ, за да спаси майка си и себе си.

Братъ на Диктиса, Полидектесъ, царъ на острова, не бѣ справедливъ човѣкъ като Диктиса, но лакомъ, лукавъ и жестокъ. Като видѣ хубавата Данае, той пожела да се ожени за нея. Но тя не се съгласи, понеже не го обичаше и не искаше да знае за никого другого освенъ за своето момче и за бащата на това момче, когото не се надѣваше да срещне нѣкога. Най-после Полидектисъ побеснѣ; и когато Персей бѣ на море, той взе отъ Диктиса клетата Данае, като каза:

— Щомъ не искашъ да бждешъ моя жена, ще бждешъ моя робиня.

Така Данае стана робиня, ходѣше за вода на извора, мелѣше брашно на ржчна мелница, понѣкога я биеха и носѣше тежка верига, защото не се съгласи да се ожени за жестокия царъ. А Персей бѣ далече презъ море на островъ Самосъ и никакъ не подозираше, че майка му се намира въ такава беда.

Единъ день въ Самосъ, когато корабътъ бѣ натоваренъ, Персей се разхождаше въ една хубава гора на бръга, за да се скрие отъ горещото слънце;

Атина Палада се явява на Персея той седна на една поляна и заспа. И сънува чуденъ сънъ, най-чудния сънъ, който бѣ сънувалъ въ живота си.

Отде дойде тазъ болестъ, кръстникъ Еню, отде дойде. Сега по св. Богородица ще стане седемъ месеца какъ не е похвална работа. Души го нѣщо въ гърдитѣ, подпира го ей-тука-е. Отслабна, да го духнешъ ще падне. Не е добре, кръстникъ Еню, жалътъ, черенъ, като пръстъ. Думатъ ми: заведи го въ болницата, тури го на колата и го заведи въ болницата.

— За болницата трѣбватъ пари, — каза Еню.

— Трѣбватъ ами, какъ да не трѣбватъ. — Жената въздъхна, следъ туй продължи: — че нали ни умрѣ изонзиденъ, кръстникъ Еню, и биволицата. Изкарахъ я сутринята здрава и читава, нищо й нѣмаше, а вечерта като си доде, гътна се предъ самъ вратника и умрѣ. Душата ми се обърна, плакали сме като че умрѣ чиякъ...

— Болестъ има по добитѣка, — каза Еню. — И на мене ми умрѣ една телица.

— Ни отъ месото зехме, ни кожата. Доде фелдшера и каза: не бива, кай, да ядете отъ нея, ще я заровите съ кожата съ все... Охъ, то нащо тегло! Не знамъ, не знамъ...

Жената замълча, но като се услуха по-добре, Серафимъ раз-

бра, че се шепне. Изведнажъ Еню извика:

— Нѣмамъ пари азъ! Отде ще ти взема пари да ти дамъ? Нѣмамъ...

— Не думай тъй, кръстникъ Еню, не ме връщай. Ти ще ми помогнешъ, ти ще ми дадешъ... Че при кого другого да ида, кръстникъ Еню, при кого да си удара главата, злочеста азъ... Кръстникъ Еню... моля ти се като на Господа...

— Остави ме, ти казвамъ, нѣмамъ пари! — изкрещѣ Еню.

Жената млъкна и заплака. Серафимъ я слушаше какъ хълца и какъ вие като пребита. Ядосанъ, Еню се показа на вратата и погледна надалече, безъ да спира очи нѣкъде. Серафимъ тихичко прибра хлѣба си и се изправи. Жената излѣзе отъ кафенето и си отиде. Тя тѣй бѣше се забрала, че лицето й не се виждаше. Но по вървежа Серафимъ разбра, че е млада.

— Пари ли иска? — пошепна той на Еню.

— Пари иска. Отде да й ги взема, азъ банка ли съмъ? Искала да води мъжа си на болницата. Добре, ама като нѣмамъ? Като нѣмамъ, какво да й дамъ? — сърдѣше се още Еню.

— Значи, сиромашия. Сиро-

машия до шия, а? Тѣй да се каже...

Серафимъ малко работѣше, бавно пипаше, но не обичаше да стои празенъ. Предъ къщата на Еня, която бѣше наблизо, бѣха стоварени кой знай кога камъни и, както бѣха на сваляни, тѣй си стояха разхвърляни. Серафимъ ги прибра на едно мѣсто и ги нареди. Следъ туй ходи за вода. Следъ туй — полъ предъ кафенето и премете.

Вечерта Серафимъ остана на гости на Еня, но отказа да спи въ кафенето. Той застана точно по срѣдата на мегдана предъ кафенето и тамъ взе да си приготвя легло.

— Че ела баремъ тука подъ стрѣхата, бе българино! — рече му Еню. — Дай си гърба на стената, легни на пейката, ако искашъ.

— Не, тукъ ми е по-добре мене.

— Ще ти духа. — Нека ми духа. Да ми духа сега, че като умра нѣма да ми духа, нѣма да ми вѣй...

Той гледаше Еня и се усмихваше съ насълзенитѣ си очи. „Страхъ го е да го не обератъ“, — помисли си Еню, като забеляза, че Серафимъ се попиша по пазвата. Той го остави да прави каквото си ще, затвори

В Д О В И Ц А

Отъ заранъ до вечеръ, клета, въ къщи трди се безспиръ. Готви, трѣби, шие, шета, и не знай поивка, миръ.

Но захванатъ ли децата да се връщатъ отъ школо — радостъ свѣтъ и въ душата и забравя трудъ, тегло.

Тича вѣнка синъ да зърне и съ разтупкано сърдце, щомъ го види, го прегърне и цѣлуе по челце.

Сълзи рони отъ наслада, че на умъ и бой расте; друга никаква награда за труда си тя неше.

Константинъ Величковъ

Присѣни му се, че една жена, по висока отъ него и отъ всѣки другъ човѣкъ, но неизмовѣрно хубава, излѣзе изъ гората и дойде при него. Нейнитѣ очи бѣха голѣми, сиви, свѣтли и проицателни, но чудно меки и бляги. На главата й имаше шлеи, а въ ржката й — копие; на раменетъ й, върху дългата й сия дълга, висѣше кожа отъ коза, на която бѣ провесенъ грамаденъ щитъ, лѣскавъ като огледало. Тя застана и го загледа съ своитѣ сиви свѣтли очи; и Персей забеляза, че нейнитѣ клепки не трепваха, нито очитѣ й се движеха, а тя гледаше презъ всичко, и презъ него самия и виждаше въ сърдцето му, сякашъ можеше да види всички тайни на неговата душа и знае всичко що той е нѣкога мислилъ или блѣнувалъ отъ ления на раждането си. И Персей наведе очи разтреперанъ и засраменъ, а чудесната жена заговори:

— Азъ съмъ Палада Атина. Зная мислитѣ на всички човѣшки сърца и познавамъ дали сж мъжествени или низки. И отъ душиитѣ направени отъ прѣстъ азъ се отвърщамъ и тѣ биватъ благословени, но не отъ мене. Тѣ се угояватъ съ леснина, като овце на пасбище и ядатъ което не сж сѣяли, като воловетъ въ обора, докато смъртта ги грабне и тѣхното име изчезне отъ лицето на земята.

Но на сърдцата, направени отъ пламъкъ, давамъ азъ повече пламъкъ, и на мъжественитѣ давамъ мощъ по-голѣма отъ човѣшка мощъ. Благословени сж героитѣ, синоветѣ на безсмъртнитѣ, а не душиитѣ, на-

равени отъ прѣстъ. Защото азъ ги вода, Персее, по дивни пѣтица, за да убиятъ титани и чудовища, неприятели на боговетѣ и на човѣцитѣ. Кажете ми, Персее, кой отъ тия два вида

Медуза-Горгона

човѣци ти се вижда повече блаженъ?

Тогава Персей отговори смѣло: — По-добре да умра въ разцветѣта на младостта си, но да спечеля благородно име, отколкото да живя въ удобства като овца и да умра необичанъ и безименъ.

Богинята се засмѣ и като вдигна своя бронзовъ щитъ, извика:

— Гледай тука, Персее; ще се осмѣлишъ ли да срещнешъ такова чудовище и да го убиешъ, та да мога да поставя главата му върху тоя щитъ?

И въ огледалото на щита се появи лице, и като го погледна Персей, кръвта му въ жилиитѣ замръзна. То бѣ лицето на

ПОКОЙНИ ПИСАТЕЛИ

Константинъ Величковъ

Роденъ е презъ 1885 година въ гр. Пазарджикъ, а е починалъ на 3 ноември 1907 година въ гр. Гренобълъ, Франция. Преди нѣколко дни се навършиха 30 години отъ смъртта му.

Константинъ Величковъ е въ числото на ония наши писатели, които започнаха своята дейностъ още преди Освобождението. Написалъ е книгитѣ: „Цариградски сонети“, „Въ тъмницата“, Писма отъ Римъ“, драмитѣ „Невѣнка и Свѣтославъ“, „Отечество“ и др.

Той е билъ и виденъ общественикъ. Три години е билъ министъръ на Народната просвѣта. Рисувалното училище, което сега се нарича Художествена академия, е негово дѣло.

хубавата жена; но странитѣ й покриваше смъртна бледностъ, веждитѣ й бѣха сбрани отъ вѣчно страдание, а устнитѣ й бѣха тънки и горчиво свити; а намѣсто коси, пепелянки увѣнчаваха челото й и показваха своитѣ раздвоени езици. На главата й се разперваха криле като орлови, а на гърдитѣ й имаше нокти отъ медъ.

Персей я гледа нѣколко време, а следъ това рече:

— Щомъ на земята има такова ужасно и гнусно същество, благородно дѣло ще бжде неговото премахване. Где да намѣря чудовището?

Дивната жена се усмихна отново и каза:

— Не сега; ти си още много младъ и неизкусенъ; а тази е Медуза Горгона, майка на чудовищни изцади. Върни се у дома си и извърши работата, която те чака. Ти трѣбва да се покажешъ мъжъ въ тая работа, та едва тогава азъ може да те сметна достоенъ да отидешъ да търсишъ Горгона.

Персей искаше да отговори, но дивната жена се изгуби и той се събуди; и разбра, че бѣ сънувалъ. (Следва)

отъ пейката и го разгъна. — Хубаво си е то, мойто палто нищо не му е...

Той се усмихваше и леко поклащаше глава, като че броеше кръпкитѣ, или като че си спомняше нѣщо. Десетъ и повече години има, откато се кани да си купи палто. Докато бѣше младъ, каквото изкарваше, изпиваше го. Сега вече не пиеше, защото твърде не бѣше здравъ, но често даваше нѣкому паритѣ си, както бѣше ги далъ тая сутринъ на Павлина. Отъ тогазъ на палтото му взеха да се явяватъ тия голѣми кръпки отъ сива аба.

— Хубаво си е то, мойто палто, — продължи той съ нѣкаква особена радостъ въ гласа си. — Азъ като го позакърпя пакъ, ще прекарамъ съ него и тазъ зима. Пъкъ, ако ми е писано, съ него може да се представя и предъ Бога. То тамъ, на онзи свѣтъ, туй палто може да ми помогне. Може пъкъ тамъ да ми дадатъ ново палто, златно, тѣй да се каже, скъпоценно...

Серафимъ говорѣше на Еня, но не го погледна. Той пушна палтото на колѣната си, позагледа се предъ себе си и се усмихна.

Йорданъ Йовковъ